DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION[1])

Stigningen i den økonomiske aktivitet, som begyndte i 1958 og forstærkedes i 1959, er fortsat i indeværende år, og højkonjunkturen har nået det stadium, hvor nogen »synlig« arbejdskraftreserve i form af arbejdsløse ikke længere kan siges at eksistere. Arbejdsløshedsprocenten har i sommermånederne i år været nede på ca. 1,5, svarende til ca. 10.000 ledige arbejdsløshedskassemedlemmer, og lader sig næppe bringe yderligere ned. (Dette gælder dog ikke den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent for hele året, idet der formentlig er visse muligheder for at skære toppen af den sæsonbestemte arbejdsløshed i vintermånederne).

Såvel den indenlandske som den udenlandske efterspørgsel har bidraget til den stedfundne produktionsstigning. I 1. halvår 1960 har detailomsætningen ligget ca. 8 pct. højere end i den tilsvarende periode i fjor, en kun lidt svagere stigning end den, der fandt sted fra 1958 til 1959. Gruppen »andre forbrugsvarer«, der bl. a. omfatter en række varige forbrugsgoder, viser fremdeles en noget stærkere stigning end nærings- og nydelsesmidler og beklædning. Specielt kan nævnes, at der i de første 8 måneder af 1960 er tilmeldt over 90.000 fjernseere eller 20.000 flere end i samme tidsrum i 1959. Antallet af registrerede nye personbiler viser ligeledes en kraftig vækst, nemlig for januar – juli fra 33.700 i 1959 til 43.200 i år.

Samtidig med stigningen i forbruget er der efter alt at dømme sket en betydelig forøgelse af investeringerne. Produktionen af produktionsmidler er steget stærkere end produktionen af konsumvarer, og importen af maskiner, der i de første 7 måneder af 1959 udgjorde ca. 690 mill. kr., er i samme periode i år steget til ca. 940 mill. kr.

For de første 7 måneder af 1960 under ét viser eksporten af danske varer en fremgang i sammenligning med 1959 på omkring 600 mill. kr. eller 11–12 %, heraf ca. 125 mill. kr. (+ 5 %) for landbrugsvarer og godt 400 mill. kr. (+ 18 %) for industriprodukter incl. kød- og mælkekonserves.

Fremgangen i industrieksporten var særlig stærk i april kvartal, og da importen samtidig faldt væsentligt under det meget høje niveau i januar kvartal, har valutabeholdningerne i de senere måneder på ny været sti-

[1]) Se ogsaa tabelbilaget bag i hæftet.

gende. Herved er tendensen til likviditetsformindskelse, som udgik fra valutaunderskuddet i den første del af 1960, afløst af den modsatte tendens.

Når den stigende aktivitet endnu ikke har medført valutavanskeligheder, således som det før har været tilfældet, er en af de vigtigste årsager, at den internationale højkonjunktur ikke har givet sig udslag i en almindelig forhøjelse af råvarepriserne. Tværtimod viser f. eks. det statistiske departements råvareprisindeks for de første 8 måneder af 1960 en nedgang på ca. 7 pct. Herved er ikke blot undgået en fordyrelse af importen, men der har heller ikke været anledning til at forøge lagerbeholdningerne af råvarer i forventning om stigende priser. Nogen lageropbygning har dog fundet sted. Ifølge den sidste lagertælling, der i år undtagelsesvis fandt sted ultimo maj i stedet for ultimo juni, udgjorde lagerbeholdningerne af det sædvanlige udvalg af råvarer, eksklusive sukker, målt i 1955-priser 1662 mill. kr. mod 1615 mill. kr. 11 måneder tidligere. I sammenligning med stillingen ved udgangen af 1959 var råvarelagrene faldet med 4 pct., men en nedgang er det normale i årets første halvdel, og nedgangen i år var mindre end i 1. halvår 1959.

LANDBRUGET

Fremgangen i den animalske landbrugsproduktion i sammenligning med 1959 har i sommermånederne været betydeligt svagere end i årets første måneder. I perioden januar–juli har mængdeindekset for den animalske landbrugsproduktion ligget gnstl. 5 % højere end i 1959, medens værdien viser en stigning på kun 3 %.

Det nævnte forhold gør sig især gældende for mejeriproduktionen, der fra og med maj er faldet under 1959-niveauet. Såvel mælke- som smørproduktionen er i den forløbne del af 1960 kun forøget med 1 %, og osteproduktionen viser en tilbagegang på 3 %. Det må her erindres, at smør-

Den animalske landbrugsproduktion.

(Mill. kg)

	Januar–juli 1959	Januar–juli 1960	Stigning i pct.
Mælk	3367	3390	1
Smør	104	105	1
Ost	75	73	÷3
Æg	97	86	÷11
Okse- og kalvekød	164	178	9
Svinekød og flæsk	337	382	13
Mængdeindeks for den samlede animalske landbrugsproduktion (1955 = 100)	114	120	5
Værdi, mill. kr.	3854	3982	3

prisen i den senere tid har ligget væsentligt lavere end på samme tid i fjor, hvorfor fodringen af køerne formentlig har været mindre intensiv.

Ægproduktionen viser for den betragtede periode en tilbagegang på godt en halv snes procent. Hønsebestanden blev ved tællingen den 9. april opgjort til 22.4 mill. stk., 6,5 mill. færre end på samme tid i 1959. Alene for kyllinger udgjorde nedgangen 5 mill. stk. Siden april har priserne imidlertid rettet sig en del, og i begyndelsen af september var ægnoteringen steget til 4 kr. pr. kg mod 3,30 kr. i september i fjor.

I modsætning til mejeri- og ægproduktionen har kød- og flæskeproduktionen ligget væsentligt højere end i 1959; for de første 7 måneder andrager stigningen henholdsvis 9 og 13 %. Også for kød og flæsk var stigningen dog noget stærkere i årets begyndelse end senere hen. For flæskeproduktionens vedkommende hænger dette bl. a. sammen med, at svinebesætningerne på ny har været voksende. Medens der i slutningen af maj taltes godt 5,9 mill. svin, var tallet 3 måneder senere, i slutningen af august,

Eksporten af de vigtigste landbrugsprodukter.

	Mængde Januar–juli		Værdi Januar–juli	
	1959 1000 stk.	1960 1000 stk.	1959 Mill. kr.	1960 Mill. kr.
Levende hornkvæg	229.4	212.5	313.3	286.8
Heraf til Vesttyskland	207.3	198.2	281.8	262.8
Levende svin (Vesttyskland)	99.3	84.5	57.7	47.2
	Mill. kg	Mill. kg		
Okse- og kalvekød	31.6	46.2	162.4	239.0
Heraf til:				
Vesttyskland	1.6	5.5	9.3	28.4
Sverige	5.4	3.0	23.2	11.8
Frankrig	2.8	0.6	16.1	4.3
Italien	17.5	32.3	89.0	166.2
Flæsk og svinekød	152.6	187.7	690.3	794.1
Heraf til Storbritannien	138.7	174.3	624.4	739.5
Smør	73.7	76.2	438.6	438.4
Heraf til:				
Vesttyskland	1.3	2.4	9.0	18.5
Storbritannien	64.2	67.3	376.7	380.1
Frankrig	1.8	0.2	12.1	1.0
Ost	45.9	45.1	182.0	187.8
Heraf til:				
Vesttyskland	26.3	23.1	92.1	84.2
Storbritannien	5.6	7.1	24.7	31.9
Æg	64.6	52.4	209.5	175.9
Heraf til:				
Vesttyskland	53.3	41.5	171.0	138.2
Storbritannien	0.8	2.1	3.0	7.5
Schweiz	2.7	2.2	8.7	7.4

steget til næsten 6,3 millioner. Det samlede antal søer var på dette tidspunkt 689.000 mod 672.000 i august i fjor, da den samlede svinebestand var af samme størrelse som ved augusttællingen i år.

Eksporten af animalske landbrugsprodukter har i de første 7 måneder af 1960 udgjort 2500 mill. kr. eller ca. 170 mill. kr. mere end i den samme periode i fjor. Smøreksporten har, som det fremgår af ovenstående oversigt, indbragt nøjagtigt det samme beløb som i 1959, men eksportmængden er forøget med 3–4 %. Stigningen i eksporten til England har været endnu stærkere medens eksporten til de sekundære markeder er gået tilbage. Situationen på smørmarkedet er i øvrigt karakteriseret ved en meget stærk forøgelse af lagerbeholdningerne i England, Vesttyskland, Frankrig og Holland, og frygten for et sammenbrud af smørmarkedet bevirkede, at Danmark i slutningen af august anmodede den britiske regering om en forhandling i henhold til EFTA-traktatens bestemmelse om rådslagning, hvis statsstøttet eksport truer et andet lands interesser. Den britiske regering har derefter optaget forhandlinger med nogle af de sekundære smørleverandørlande. Smøreksportudvalgets afregningstal er for tiden 5 kr. pr. kg mod 7 kr. på samme tid i fjor. Da loven af 10. juni 1959 om minimumspriser for hjemmemarkedsforbruget af mælk og mejeriprodukter fastsætter en minimumspris for smør ved salg på hjemmemarkedet på 6 kr. pr. kg ab mejeri, er den smørpris, der lægges til grund for afregningen med landmændene, dog noget højere, end afregningstallet angiver, nemlig 530 øre pr. kg.

Den samlede eksport af flæsk og svinekød er i tiden januar–juli steget fra ca. 153 mill. kg til ca. 188 mill. kg eller med 23 %, men da priserne har været lavere end i 1959, er eksportværdien kun forøget med 15 %. Hele eksportforøgelsen er afsat på det engelske marked, i hvilken forbindelse kan nævnes, at den engelske bacontold fra 1. juli er nedsat fra 10 til 5 pct.

Nedsættelsen af den engelske bacontold er et led i den dansk-engelske aftale i forbindelse med Danmarks tilslutning til det europæiske frihandelsområde og har ligesom aftaler med nogle andre EFTA-lande – Sverige, Schweiz og Østrig – til formål at bøde på det misforhold, at EFTA-traktatens bestemmelser om toldnedsættelse og liberalisering ikke gælder landbrugsvarer. Stillingen er altså den, at Danmark efterhånden skal afskaffe told og importrestriktioner på praktisk taget hele importen fra de øvrige EFTA-lande, idet deres eksport væsentlig består af industriprodukter, medens Danmark ifølge frihandelsoverenskomsten kun opnår tilsvarende favører for knap halvdelen af sin eksport.

I den nævnte dansk-engelske aftale er det bestemt, at tolden – hidtil 10 % – på dansk bacon og svinekødkonserves skal nedsættes til 5 pct. fra 1. juli 1960 og helt bortfalde fra 1. juli 1961, og at tolden på skimmelost

og dåsefløde, ligeledes 10 %, helt skal bortfalde pr. 1. juli 1960. Desuden har England erklæret, at toldlettelserne ikke vil blive gjort illusoriske ved subsidier og landbrugspolitiske foranstaltninger, og at de danske landbrugsproducenter vil få mulighed for at bevare deres marked i Storbritannien for varer af betydning for dem og få andel i en eventuel forbrugsudvidelse.

I aftalen med Sverige er der ligeledes givet løfte om, at danske landbrugsproducenter skal have mulighed for at få andel i en svensk forbrugsudvidelse, og det erklæres, at svensk landbrugspolitik ikke tilsigter produktionsforøgelser. En mere konkret bestemmelse går ud på, at der årligt til Danmark skal tilbageføres 10 mill. sv. kr. af importafgifterne på landbrugsvarer. Desuden har Sverige bl. a. lovet at tage hensyn til danske interesser, når der foreligger behov for import af smør og æg.

INDUSTRIEN

I sammenligning med de tilsvarende kvartaler i 1959 viser den samlede industriproduktion i januar kvartal en stigning på 8 % og i april kvartal en stigning på 5 %. Fra april kvartal 1958 til april kvartal 1959 var stigningen 10 %. Der er således sket en afsvækkelse af stigningstakten, hvilket også var at vente, efter at praktisk taget alle ledige har fået beskæftigelse.

Stigningen har i år været noget stærkere for produktionsmidler end for konsumvarer, hvilket hænger sammen med nedgangen i tekstil- og beklædningsindustrien. De største stigninger finder man i ler-, sten- og glasindustrien, i træindustrien og i jern- og metalindustrien; i transportmiddelindustrien er, trods skibsfartens fortsatte vanskeligheder, nedgangen i 1959 afløst af en mindre opgang i produktionen.

Udviklingen i produktionsmiddelindustrien så vel som byggestatistikken og maskinimporten tyder på en væsentlig forøgelse af investeringerne i indeværende år. I denne forbindelse kan nævnes, at det statistiske departements undersøgelse vedrørende industriens investeringsplaner for 1960 viser en planlagt tilgang i procent af den faktiske tilgang i 1959 på 130, for fast ejendom alene på 158. Samtidig er industriens samlede investeringer i 1959 beregnet til 950 mill. kr. mod 750 mill. kr. i 1958.

Den fornyede opgang i industrieksporten har været særlig stærk for produktionsmidler – maskiner, skibe o.s.v. – således at produktionsmiddelindustrien har nydt godt både af de stigende indenlandske investeringer og af forøget udenlandsk efterspørgsel, men også eksporten af tekstilvarer og beklædningsgenstande er steget stærkt, ligesom de sidste års fremgang i møbeleksporten er fortsat. Eksporten af møbler og tilbehør har i de første 7 måneder af 1960 udgjort næsten 77 mill. kr., hvilket er ca. 40 % mere end i samme periode i fjor.

Industriproduktionen.

(Procentvis stigning fra tilsvarende kvartal det foregaaende aar)

	1. kvt. 1959	2. kvt. 1959	3. kvt. 1959	4. kvt. 1959	1. kvt. 1960	2. kvt. 1960
Næringsmiddelindustri	6	8	12	6	5	5
Tekstilindustri	8	20	22	19	÷1	÷4
Fodtøjs- og beklædningsindustri	10	21	12	5	÷3	÷9
Træindustri	÷1	0	1	7	12	11
Papir- og grafisk industri	1	1	3	2	6	6
Kemisk industri	4	12	11	9	7	2
Sten-, ler- og glasindustri	30	22	5	13	14	11
Jern- og metalindustri	8	13	12	15	14	10
Transportmiddelindustri	÷9	÷4	÷3	3	3	3
Industrien i alt	4	10	10	8	8	5

Industrieksporten.

(Mill. kr.)

	Januar–juli			Stigning i pct.	
	1958	1959	1960	1958–59	1959–60
Kød- og mælkekonserves	380	394	406	4	3
Sukker	24	13	8	÷44	÷40
Drikkevarer	59	61	64	4	5
Animalske og vegetabilske olier og fedtstoffer	46	61	63	33	4
Kemikalier	164	183	230	12	25
Tekstil og beklædning	125	131	166	5	27
Jern- og metalvarer	125	182	144	46	÷21
Maskiner	720	653	782	÷9	20
Skibe, nye	116	27	174	÷77	540
Skibe, brugte	18	38	58	13	12
Øvrige industriprodukter[1])	496	562	629	13	12
	2273	2305	2724	1	18

[1] Heri medregnet varer af træ, kautsjuk og ikke-metalliske mineraler samt instrumenter, møbler m.v.

Eksporten af kød- og mælkekonserves ligger for perioden som helhed nogle få procent højere end i 1959. Konservesindustrien er blandt de industrier, der i særlig grad rammes af dollarpræmieringens afvikling. Imidlertid har regeringen for nylig taget beslutning om, at præmien, der for tiden er 4 %, ikke som oprindelig planlagt skal nedsættes til 2 % fra begyndelsen af 1961, men holdes på det nuværende niveau gennem hele det kommende år. Denne ændring i afviklingsplanen skal dog godkendes af GATT.

BESKÆFTIGELSE OG ARBEJDSLØSHED

Antallet af arbejdere i industrien var ved udgangen af juli måned 285.000, 13.–14.000 flere end på samme tidspunkt i fjor. Af denne tilgang har jern- og metalindustrien absorberet godt halvdelen og beskæftiger nu over 84.000 arbejdere, medens resten af tilgangen fordeler sig på de øvrige industrier med undtagelse af tekstilindustri og beklædningsindustri, hvor antallet af arbejdere er gået lidt tilbage. Samtidig er antallet af ledige arbejdsløshedskassemedlemmer formindsket med 5000 til 12.000, hvoraf dog kun godt 4000 var egentlig arbejdsløse.

UDENRIGSHANDEL

Det samlede resultat af vareomsætningen med udlandet i de første 7 måneder af 1960 er en stigning i importen i sammenligning med 1959 på godt 1000 mill. kr. til 7050 mill. kr. og en forøgelse af eksporten med knap 600 mill. kr. til 5700 mill. kr. Herved er der fremkommet en merindførsel på 1350 mill. kr. mod 900 mill. kr. i samme tidsrum i 1959.

Udenrigshandel (generalhandel).

(Maanedsgennemsnit i mill. kr.)

	Import	Eksport			
		Ialt	Landbrugs-produkter	Industri-produkter[1]	Import-overskud
1. kvartal 1959.....	819	737	371	321	82
2. –	900	731	356	335	169
3. –	893	799	371	390	94
4. –	1062	898	417	435	164
1. kvartal 1960.....	1076	811	386	376	265
2. –	981	828	372	412	153
Juli 1960.....	895	795	393	360	100

[1] Inclusive kød- og mælkekonserves.

Stigningen i importværdien, der for de 7 måneder andrager gnstl. 17 %, modsvares af en lignende forøgelse af den importerede varemængde. Dette var i alt fald tilfældet i januar kvartal, for hvilket kvantumindekset for importen (ekskl. skibe og flyvemaskiner) er beregnet til 163 (1955 = 100) mod 124 i januar kvartal i fjor, en stigning på ca. 31 %, medens den gennemsnitlige enhedsværdi for importen kun lå ca. 1 % højere.

For eksportens vedkommende lå værdien i perioden januar–juli gnstl. 11 % højere i 1960 end i 1959. For januar kvartal er kvantumindekset for eksporten beregnet til 133 i 1960 og 122 i 1959 og lå således ca. 9 % højere end i fjor, medens den gennemsnitlige enhedsværdi for eksporten var 3 % lavere, især på grund af de lavere priser, der opnåedes for landbrugseksporten.

Bytteforholdet i udenrigshandelen (indekset for enhedsværdierne for eksporten divideret med indekset for importen) udviklede sig i januar kvartal, navnlig som følge af nedgangen i den gennemsnitlige enhedsværdi for eksporten, i Danmarks disfavør, men var dog fremdeles langt gunstigere end i 1957 og 1958, nemlig 102 mod 91 i januar kvartal 1957 og 97 i januar kvartal 1958. For januar kvartal 1959 er det opgjort til 106.

Importstigningen i den forløbne del af 1960 må ses på baggrund af den forøgede aktivitet og det højere forbrug. Nogen spekulativ lageropbygning af råstoffer har som nævnt ikke fundet sted, men derimod nok en vis forøgelse af lagrene for at bringe dem i overensstemmelse med det højere aktivitets- og forbrugsniveau.

BETALINGSBALANCE OG VALUTASTILLING

Den meget store merindførsel i januar kvartal bevirkede en stærk forøgelse af underskuddet på betalingsbalancens løbende poster. I den foreløbige oversigt er underskuddet opgjort til 415 mill. kr. mod 104 mill. kr. i oktober kvartal 1959 og i januar kvartal 1959 et overskud på 101 mill. kr. Bevægelserne i vare- og tjenestebalancens hovedposter fremgår af nedenstående oversigt.

Underskuddet på vare- og tjenestebalancen i januar kvartal modsvares af en nedgang i nationalbankens og forretningsbankernes samlede valutabeholdninger i samme tidsrum på 211 mill. kr., medens statens og kommunernes status over for udlandet forbedredes med 17 mill. kr. Der må derfor, under forudsætning af, at vare- og tjenestebalancen er korrekt opgjort, ved andre kapitalbevægelser – f. eks. ved kreditydelse fra udlandet, optagelse af lån i udlandet, hjemtagelse af tilgodehavender o. s. v. – være fremkommet et indtægtsoverskud på ca. 220 mill. kr. (forskellen mellem underskuddet på betalingsbalancen og den samlede forringelse af bankernes og det offentliges status over for udlandet).

Om udviklingen i april kvartal vides det, at bankernes samlede valuta-

Vare- og tjenestebalancen over for udlandet.

(Mill. kr.)

Indtægter eller udgifter (÷) netto vedrørende	1. kvt. 1959	2. kvt. 1959	3. kvt. 1959	4. kvt. 1959	Aaret 1959	1. kvt. 1960
Vareindførsel og -udførsel (f. o. b.)	÷53	÷339	÷91	÷290	÷773	÷585
Søtransport	130	140	140	130	540	125
Rejser	5	29	73	23	130	12
Renter, aktieudbytte o. l.	÷6	÷1	4	÷7	÷10	÷2
Varer og tjenester i øvrigt	25	35	35	40	135	35
Varer og tjenester ialt	101	÷136	161	÷104	22	÷415

stilling forringedes med 130 mill. kr., medens der på offentlig langfristet gæld blev afdraget ca. 10 mill. kr., således at der på disse områder under ét skete en statusforringelse på 120 mill. kr. Da underskuddet på handelsbalancen i april kvartal var af omtrent samme størrelse som i april kvartal i fjor, er det rimeligt at antage, at det samme gælder underskuddet på vare- og tjenestebalancen som helhed. I så fald har, jfr. ovenstående tabel, underskuddet på vare- og tjenestebalancen i april kvartal temmelig nøje modsvaret statusforringelsen for bankerne og den offentlige sektor tilsammen.

Efter at bankernes nettotilgodehavende i udlandet i løbet af 1. halvår var formindsket med 340 mill. kr., er der i juli kvartal indtrådt en ikke uvæsentlig forbedring af valutastillingen, og valutatabet i indeværende år er begrænset til 217 mill. kr. Ultimo september udgjorde bankernes samlede valutabeholdning 1314 mill. kr., hvilket var 308 mill. kr. mindre end i oktober 1959, da valutabeholdningen nåede sit hidtidige maksimum.

PENGE- OG KAPITALMARKED

Den sidste tids valutaoverskud har medvirket til en forøgelse af likviditeten, men mere har det i den henseende betydet, at statens udbetalinger i disse måneder har oversteget indbetalingerne, således at nationalbankens nettotilgodehavende hos finansministeriet er forøget med et ret betydeligt beløb. Af nedenstående oversigt fremgår det, at disse to poster på nationalbankens balance tilsammen er steget med over 250 mill. kr. i månederne juli og august. Likviditeten er dog stadig væsentlig ringere end i begyndelsen af året eller på samme tid i fjor, og stigningen i nationalbankens nettotilgodehavende hos finansministeriet må betragtes som et sæsonfænomen.

De private bankers samlede udlån er i de første 8 måneder af 1960 forøget med 800 mill. kr., medens indlånene kun er steget med ca. 575 mill. kr. Herudover har bankerne frigjort ca. 200 mill. kr. til udlån ved salg af obligationer. Desuden viser posten Kontokurant-aktiver i nationalbankens balance, at de under de stramme likviditetsforhold i sommer har gjort udstrakt brug af intradekreditter. Intradekreditterne fremkommer i forbindelse med afvikling af indbetaling gennem bankerne af skatter og afgifter til staten, idet statens konto i nationalbanken straks ved indbetalingen til den private bank godskrives beløbet, medens den private bank først behøver at afregne senere med nationalbanken. Disse kreditter, der højst kan løbe 2 uger, beløb sig ved udgangen af 1959 til 182 mill. kr., men synes ultimo juni at have ligget over 300 mill. kr.

Nettotilgangen af materiale til obligationsmarkedet har været væsentligt mindre end i fjor, nemlig – for de første 8 måneder – 779 mill. kr.

Mill. kr.	Aug. 1959	Dec. 1959	Marts 1960	Juni 1960	Juli 1960	Aug. 1960
Nationalbanken:						
Udl. tilgodeh., netto	823	1234	1119	989	1024	1003
Nettotilgodeh. hos staten	1908	1681	1596	1505	1695	1749
Obligationer og aktier	509	482	426	450	451	445
Seddelomløbet	2527	2892	2734	2814	2750	2716
Indlaan paa folio	299	301	270	217	244	233
Forr.bankernes udl. tilgodehav.	743	297	201	201	234	320
Indlaansbeviser (ikke-genbelånte)	326	265	293	212	281	327
»Pengeforsyning« i øvrigt	1368	863	764	630	759	880
»Pengeforsyning« i alt	3895	3755	3498	3444	3509	3596
Forretningsbankerne:						
Kassebeholdning	872	1080	836	929	842	850
Udl. tilgodeh., netto	743	297	201	201	234	320
Obligationer og aktier[1]	2358	2385	2342	2191	2166	2186
Udlaan i alt	8070	8922	9234	9772	9672	9728
Indlaan i alt	10144	10413	10351	10684	10776	10987
De større sparekasser:						
Obl., aktier og andelsbeviser	1534	1483	1492	1483	1477	1448
Udlaan i alt	5028	5211	5377	5543	5599	5663
Sparernes tilgodehavende	6485	6506	6571	6906	6953	6978

[1] incl. nationalbankens indlaansbeviser.

mod 1053 mill. kr. Nedgangen skyldes i første række den omstændighed, at cirkulationen af indenlandske statsobligationer i år er formindsket med 143 mill. kr., men i fjor forøgedes med 229 mill. kr. (pålydende værdi). Samtidig er nettotilgangen af kredit- og hypotekforeningsobligationer gået ned fra 968 til 946 mill. kr. I disse beløb indgår de af de nye tredieprioritetsinstitutter – Byggeriets Realkreditfond, Landsbankernes (d. v. s. Arbejdernes Landsbank og Andelsbanken) Reallånefond og Provinsbankernes Reallånefond – udstedte obligationer med henholdsvis 2 og 47 mill. kr. Tredieprioritetsinstitutterne begyndte som bekendt deres virksomhed samtidig med den nye byggestøttelovs ikraftræden den 1. april 1959, og de havde indtil udgangen af august i år udstedt obligationer til en pålydende værdi af 58 mill. kr.

Trods den formindskede tilgang af obligationsmateriale er nettoresultatet af bevægelserne i obligationskurserne i de første 8 måneder af 1960 en stigning i den effektive rente på omkring 1/3 %, og den samlede rentestigning i de sidste 2 år andrager op imod 1 %. Det kan tilføjes, at nationalbankens obligationsbeholdning siden udgangen af 1959 er formindsket med netto 37 mill. kr.

Effektiv obligationsrente (pct. p. a.).

	Statslaan s. 1997 4½ pct.	Øst. Kreditfg. 16. serie, 3. afd. 4½ pct.	Jydsk Hypotekfg. 11. afd. 5 pct.
August 1958	5.27	5.29	5.81
August 1959	5.85	5.90	6.38
December 1959	5.87	5.78	6.36
August 1960	6.18	6.08	6.77

Indekset for aktiekurserne har i de senere måneder ligget næsten konstant på det i foråret opnåede niveau, ca. 155 (1955 = 100). For august er det beregnet til 156 mod 148 i december 1959 og 143 i august 1959.

LØNNINGER OG PRISER

På arbejdsmarkedet har sommeren været præget af et utal af ulovlige strejker. På grund af den stærke konkurrence om den knappe arbejdskraft synes arbejdsgiverne ikke at have ydet større modstand mod de strejkendes krav, og så vidt man kan skønne har arbejderne i de normallønnede fag i reglen opnået ikke uvæsentlige lønforbedringer ved deres aktioner. Hvorvidt de derigennem har formindsket afstanden til de minimal- og akkordlønnede fag beror naturligvis på, i hvilket omfang lønglidningen i disse fag er fortsat. Mellem arbejdsgiverforeningen og LO har der været forhandlet om en fremrykning af forhandlingerne om nye overenskomster i stedet for de nuværende, der udløber pr. 1. marts 1961, således at roen på arbejdsmarkedet kunne genoprettes, men uden resultat.

Ifølge den nyeste lønstatistik var den gennemsnitlige timefortjeneste i industri og håndværk m. m. i januar kvartal (det statistiske departements standardberegning) 567 øre mod 571 øre i oktober kvartal 1959 og 535 øre i januar kvartal 1959. Disse tal inkluderer feriepenge og samtlige tillæg bortset fra overtidstillæg. Herefter var den gennemsnitlige timefortjeneste altså 4 øre lavere i januar kvartal 1960 end i oktober kvartal 1959. Nedgangen er dog i virkeligheden kun tilsyneladende, idet den beror på den omstændighed, at der i oktober kvartal var 2 søgnehelligdage mod kun 1 i januar kvartal (fordi påsken i år faldt i april måned). Herved er søgnehelligdagsbetalingen netop gået ned med 4 øre pr. time. Sædvanligvis ligger den gennemsnitlige timefortjeneste højere i oktober kvartal end i det følgende januar kvartal, fordi der i oktober kvartal udbetales særligt store beløb som akkordoverskud, specielt i bygge- og anlægsfagene, men i januar kvartal i år er nedgangen i akkordoverskuddet altså opvejet af en stigning i tidlønnen.

Fra januar kvartal 1959 til januar kvartal i år er den gennemsnitlige timefortjeneste forøget med 32 øre (44 øre for faglærte til 655 øre, 29 øre for ufaglærte til 576 øre og 21 øre for kvindelige arbejdere til 422

Detailpristallet.

	Stigning i pct.	
	Juli 1958–juli 1959	Juli 1959–juli 1960
Fødevarer	4.9	2.6
Klæder, fodtøj, vask	0.5	1.9
Brændsel og belysning	÷7.6	÷2.0
Anskaffelser og vedligeholdelse	1.3	3.7
Spiritus, tobak, fortæring ude	0.9	1.2
Hygiejne, kulturelle udgifter	1.4	3.3
Transport	1.5	7.7
Varer og tjenesteydelser i øvrigt, ekskl. bolig	1.9	2.7
Varer og tj.ydelser ekskl. bolig, tilsammen	2.0	2.4
Bolig	3.5	6.1
Varer og tjenesteydelser inkl. bolig, tilsammen	2.1	2.8
Personlige skatter efter fradrag af børnetilskud	÷1.3	÷12.6
Kontingenter m.v.	2.1	3.5
Ialt	1.8	1.3

øre). Af stigningen skyldes en del pristalsregulering af lønningerne og lønkompensation for arbejdstidsnedsættelse, nemlig for mænd ca. 21 øre (af en stigning på i alt 36 øre) og for kvinder ca. 16 øre (af 21 øre).

Medens både arbejderes og tjenestemænds lønninger i henhold til særpristallet for januar reguleredes opad med 1 dyrtidstillægsportion (fra henholdsvis 1. marts og 1. april), udløste særpristallet for juli trods en nedgang i forhold til januar på 4 points til 448 ikke nogen ændring i lønningerne. Derimod vil folke- og invalidepensionisterne, hvis grundpension reguleres efter det almindelige detailpristal, fra 1. oktober miste den portion, de opnåede den 1. april, efter at detailpristallet mellem januar og juli er faldet med 5 points til 453.

Nedgangen i detailpristallene i 1. halvår er en følge af nedsættelserne af de personlige skatter til stat og kommune, der for »pristalsfamilien« her medført en nedgang i udgiften på denne post på næsten 13 %. Udgifterne til varer og tjenesteydelser har derimod som helhed været stigende, og stigningen har, som det vil ses af ovenstående tabel, været noget stærkere i tidsrummet juli 1959–juli 1960 end i den foregående 12 måneders periode.

15. 10. 1960
C. L.